

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

KSČ – okresní výbor Horšovský Týn

1945 – 1960

Inventář

Číslo NAD: 1650

Evidenční číslo pomůcky: 183

Monika Žáčková
Horšovský Týn 2006

Obsah

Úvod

I.	Vývoj původce fondu	3 – 5
II.	Vývoj a dějiny fondu	5 – 6
III.	Archivní charakteristika fondu	6 – 7
IV.	Stručný rozbor obsahu fondu	7
V.	Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	7

Přílohy

č. 1	Seznam použitých pramenů a literatury	8
č.2	Seznam používaných zkratk	9

Inventární seznam

1. Spisový materiál

I.	Volené orgány	10 – 11
II.	Organizačně politická práce	11

I. Vývoj původce fondu

V roce 1945, když se utvářely tzv. revoluční národní výbory, byla na území okresů obnovena činnost okresních výborů Komunistické strany Československa (OV KSČ) a za jejich řízení i činnost místních výborů KSČ ve většině obcí. Pro okres Horšovský Týn byl Okresní výbor Komunistické strany Československa ustanoven koncem června roku 1945 ve Staňkově. O umístění sídla sekretariátu okresního výboru se vedly velké spory. V roce 1945 zůstává prozatímní sídlo stále ve Staňkově a pro lepší kontrolu činnosti jednotlivých organizací byl okres rozdělen na tři obvody – I. obvodní výbor Staňkov, který sdružoval 22 organizací, II. obvodní výbor Horšovský Týn, který sdružoval 15 organizací a III. obvodní výbor Poběžovice, který sdružoval 11 organizací. Aby se usnadnil místním organizacím styk s okresním vedením, měl sekretář okresního výboru stanoveny jednou týdně úřední hodiny v Horšovském Týně a jednou týdně v Poběžovicích. Zápisy ze schůzí OV dokazují, že i v roce 1946 bylo sídlo sekretariátu ve Staňkově, ale v roce 1948 už v Horšovském Týně. Vzhledem k nepatrnému množství dochovaných písemností z let 1946 – 1948 (rok 1947 není zastoupen vůbec) nebylo možné přesněji zjistit, kdy k jeho přestěhování došlo.

Od konce srpna 1945 probíhalo četné osidlování obcí a tím započalo zakládání místních organizací KSČ. V bývalé německé části okresu byla koncem října 1945 založena, jako jedna z prvních, základní organizace v Třebnicích. Základní organizace byly organizace s individuálním členstvím. Působily především na vesnicích, ve městech, továrnách, závodech, podnicích, školách atd. Přestože podle vládního nařízení č. 3/1949 Sb. o územní organizaci okresů, ze dne 18. ledna 1949, byly z okresu Horšovský Týn vyčleněny některé obce (Čečovice, Čermná, Dolní Kamenice, Hlohová, Hlohovčice, Horní Kamenice, Krchleby, Kvíčovice, Močerady, Neuměř, Ohučov, Poděvousy, Staňkov, Štichov, Vránov a Všekary – připojeny k nově zřízenému okresu Stod a obce Grafenried, Mlýnec a Mýtnice – připojeny k okresu Domažlice), základních organizací na okrese přibývalo (např. v roce 1949 pracovalo na okrese 123 základních organizací, 131 základních organizací v roce 1954 a v lednu 1960 již 141 základních organizací – z toho 78 vesnických, 57 závodních, 3 při JZD, 2 uliční a 1 útvarová organizace). Písemnosti vzniklé z jejich činnosti se však ve fondu nedochovaly. Ve městech a obcích s větším počtem obyvatelstva a počtem členů strany se vytvářely městské výbory KSČ, jejichž prostřednictvím řídil okresní výbor práci v základních organizacích města či obce. Podle zprávy z okresní konference konané v roce 1951 pracoval na okrese Horšovský Týn Městský výbor KSČ v Horšovském Týně, v Poběžovicích, v Hostouni a v Bělé nad Radbuzou. Ve velkých závodech, úřadech apod. byly zřizovány celozávodní výbory, které řídily práci jednotlivých

základních organizací strany daného závodu.

Nejvyšším orgánem okresní organizace byla okresní konference, která se scházela jednou ročně. Okresní konference byla shromážděním delegátů základních organizací svolaných na členských schůzích podle klíče, který stanovil krajský výbor po dohodě s Ústředním výborem KSČ. Po volbě delegátů oznámil výbor základní organizace jejich počet a jména okresnímu výboru. Okresní konference byla považována za významnou událost v životě strany. Toto vrcholné sněmování komunistů hodnotilo nejen dosažené výsledky od poslední konference, ale současně stanovilo nové úkoly k realizaci každodenní politiky strany a práce v okrese. Zároveň konference podávala obraz o tom, jak se strana naučila řídit práci ve všech úsecích hospodářství, vyslechla a schválila zprávu o činnosti okresního výboru (většinou ji přednášel vedoucí tajemník) a zprávu Okresní revizní komise. Na okresní konferenci byli zvoleni delegáti na krajskou konferenci.

Okresní konference volila okresní výbor (plénum okresního vedení), který působil jako nejvyšší orgán okresní organizace v období mezi konferencemi. Počet volených členů okresního výboru se řídil jednacím řádem konference. Schůze pléna okresního výboru se konaly jednou měsíčně. Plénum zajišťovalo plnění směrnic strany, potvrzovalo, řídilo a kontrolovalo základní organizace, vedlo registraci členů a kandidátů strany, navrhovalo kandidáty do okresních národních výborů, řídilo práci komunistů v základních organizacích a vedlo pokladnu okresního výboru. Zprávu o své činnosti podávalo krajskému výboru KSČ. Jako pomocné orgány si okresní výbor zřizoval různé trvalé a dočasné komise.

Výkonným orgánem okresního výboru bylo předsednictvo (v roce 1953 přejmenováno na byro) volené na schůzi pléna konané po okresní konferenci, které se scházelo pravidelně jednou týdně. Provádělo usnesení výboru, řešilo denní úkoly a základní otázky strany, řídilo aparát okresního výboru. Předsednictvo (byro) často ukládalo základním organizacím věnovat pozornost především přijímání nových kandidátů a zlepšovat sociální a věkové složení okresní organizace. Ze svých členů předsednictvo (byro) vybralo vedoucího tajemníka (dříve sekretář). V padesátých letech ještě jednoho až tři další tajemníky. Vedoucí tajemník vedl schůze předsednictva (byra), řídil sekretariát a společně s ostatními zaměstnanci sekretariátu okresního výboru zajišťoval administrativní a organizační činnost. Na OV KSČ Horšovský Týn funkci sekretáře zastával v roce 1945 Jaroslav Fišer. Vzhledem k dochovaným písemnostem se nepodařilo zjistit jméno dalšího vedoucího tajemníka OV KSČ Horšovský Týn. Z fondu je pouze patrné, že vedoucími tajemníky byli Jaroslav Rous (v roce 1950, 1951), Václav Louda (v roce 1952, 1953), Oldřich Karban (v roce 1954, 1955, 1956, 1957) a Josef Černý (v roce 1958, 1959, 1960). Přesné datum, rok, kdy se funkce ujali se nepodařilo ve fondu zjistit.

Voleným orgánem okresní konference byla také Okresní revizní komise, která měla za úkol dohlížet na placení členských příspěvků, na hospodaření okresní i základních organizací. Zpráva o činnosti Okresní revizní komise byla předkládána okresní konferenci a byla jedním z hlavních bodů programu jednání konference.

Zákon č. 36/1960 Sb. ze dne 9. dubna 1960 o územním členění státu ustanovil nové hranice krajů a okresů. Okres Horšovský Týn na základě tohoto zákona zanikl, jeho území bylo začleněno do obvodu nově vytvořeného okresu Domažlice. V souladu s územním členěním státu stanoveným tímto zákonem se přebudovala (s platností nejpozději od 1. července 1960) i územní organizace národních výborů a ostatních státních orgánů v okrese, tedy i OV KSČ. Na správné a včasné předání administrativy a majetku OV KSČ Horšovský Týn novému stranickému orgánu měla dohlížet Okresní revizní komise. Na nově vzniklém domažlickém okrese tak řídicí a vedoucí politickou úlohu převzal OV KSČ Domažlice.

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti vzniklé z činnosti okresních výborů Komunistické strany Československa působících na území plzeňského kraje (tedy i písemnosti OV KSČ Horšovský Týn) byly po uplynutí skartačních lhůt předávány z okresního sekretariátu do archivu Krajského výboru Komunistické strany Československa v Plzni (KV KSČ), se sídlem v Pařížské ulici čp.8.

V archivu KV KSČ Plzeň byly písemnosti Okresního výboru Komunistické strany Československa Horšovský Týn zpracovány do jednotlivých svazků a byl k nim vypracován soupis (16 stran). Materiál byl rozdělen do tří hlavních skupin – a) zápisy z konferencí OV KSČ H. Týn, b) zápisy ze schůzí pléna OV KSČ H. Týn, c) zápisy ze schůzí předsednictva (byra) OV KSČ H. Týn. V rámci skupiny byly tyto zápisy řazeny chronologicky. V soupisu tvořil každý samostatný záznam jeden zápis z konference či ze schůze (pléna i předsednictva) a měl přiřazené pořadové číslo archivní jednotky. Každý záznam ještě obsahoval datum konání schůze a počet listů příslušného zápisu.

Na základě dohody mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ústředním výborem KSČ ze dne 8. května 1990 o předání archiválií vzniklých z činnosti krajských (městských) a okresních stranických orgánů, organizací a institucí, potvrzené ještě 16.11. 1990 ústavním zákonem č. 496/1990 Sb., o navrácení majetku KSČ lidu ČSFR, převzal Státní oblastní archiv v Plzni veškerý materiál archivu plzeňského Krajského výboru KSČ, tedy i písemnosti vzniklé z činnosti Okresního výboru Komunistické strany Československa Horšovský Týn. Tento materiál (18 svazků písemností, v rozsahu 1,5 bm z let 1945 – 1960) předal SOA Plzeň na základě

předávacího protokolu ze dne 20. března 1991 (číslo přírůstku 4/1991) Státnímu okresnímu archivu v Domažlicích, se sídlem v Horšovském Týně, jako součást fondu KSČ OV Domažlice. Při pořádání KSČ OV Domažlice byly z fondu písemnosti OV KSČ Horšovský Týn vytříděny a byl vytvořen nový archivní fond KSČ – okresní výbor Horšovský Týn, číslo NAD 1650.

III. Archivní charakteristika fondu

Fond Komunistická strana Československa – okresní výbor Horšovský Týn zahrnuje písemnosti z let 1945 – 1960.

Při pořádání byl fond zpracován podle základních pravidel pro zpracování archivního materiálu, přičemž bylo také přihlíženo ke „Směrnici pro skartaci (vyřazování) písemností krajských a okresních výborů a základních organizací KSČ“, vydané v roce 1967. Ve fondu se vyskytuje pouze spisový materiál, který byl rozdělen do 2 hlavních skupin – I. Volené orgány a II. Organizačně politická práce.

První skupinu (inventární číslo 1 – 35) tvoří zápisy ze zasedání, řazené do skupin podle hierarchie orgánů okresní stranické organizace – zápisy z okresní konference OV KSČ Horšovský Týn z let 1949 – 1959 (inventární číslo 1 – 11), zápisy ze schůzí pléna OV KSČ H. Týn z let 1945 – 1960 (inventární číslo 12 – 22) a zápisy ze schůzí předsednictva (byra) OV KSČ H. Týn z let 1948 – 1960 (inventární číslo 23 – 35). Inventární jednotku u těchto spisů tvoří každý zápis z okresní konference okresního výboru, ročník zápisů ze schůzí pléna okresního výboru a ročník zápisů ze schůzí předsednictva (byra) okresního výboru. Uvnitř jednotlivých skupin jsou archiválie řazeny chronologicky.

Druhou skupinu spisů zastupují pouze 2 inventární čísla – zápis z ustavující schůze organizační komise OV KSČ z roku 1946 (inventární číslo 36) a prověrky činnosti OV KSČ a členů OV KSČ (inventární číslo 37) z let 1948 – 1950. Za jednu inventární jednotku je považována každá obsahově vymezená skupina spisů.

Během pořádání nebyly skartovány žádné písemnosti.

Pokud je na archiváliích označení stupně utajení, byly tyto stupně utajení u všech písemností vzniklých z činnosti KSČ do roku 1990 uložených ve státních archivech ČR rozhodnutím Národního bezpečnostního úřadu čj. 1567/1999-NBÚ/80 ze dne 13.9. 1999 v souladu s ustanovením § 6 odst. 3 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 164/1999 Sb. zrušeny.

Všechny archiválie byly při inventarizaci podle § 20 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, zařazeny do II. kategorie.

Jazykem celého fondu je čeština.

Fyzický stav fondu je dobrý, přestože se v něm vyskytuje i materiál psaný na různých druhích papíru podřadné kvality. Restaurátorské zásahy nejsou nutné.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Fond umožňuje vytvořit si určitý obraz vývoje Komunistické strany Československa, její vedoucí politické síly ve státě, ale především jejího vlivu na vývoji a řízení všestranného života na bývalém území okresu Horšovský Týn. O práci OV KSČ vypovídají zápisy z okresních konferencí, informačně nejbohatší jsou zápisy ze schůzí pléna OV KSČ a zápisy ze schůzí předsednictva (byra) OV KSČ, které obsahují velké množství údajů o politickém, hospodářském (především v oblasti zemědělství) a kulturním dění na okrese.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond pořádala ve Státním okresním archivu v Domažlicích se sídlem v Horšovském Týně v roce 2005 Monika Žáčková. V roce 2006 sestavila k fondu inventář a sepsala k němu úvod.

Horšovský Týn 24. ledna 2006

Monika Žáčková

Seznam použité literatury

Směrnice pro skartaci (vyřazování) písemností krajských a okresních výborů a základních organizací KSČ, Praha 1967

Metodický pokyn pro inventární zpracování fondů KSČ ve Státním oblastním archivu v Plzni, čj. SOAP/00-2073/05-01, Plzeň 2005

Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu. Zvláštní příloha k Sborníku archivních prací X/1960 č.2, in: SAP 1960/II, Praha 1960, s. 218 – 228

Zákon č. 36/1960 Sb., Sběrka zákonů Československé socialistické republiky, Praha 1960

Stanovy komunistické strany Československa, Praha 1952

Reiman, Pavel a kol.: Dějiny KSČ, Praha 1961

Fencel, Tomáš: Inventář fondu Okresní národní výbor Horšovský Týn (1945 – 1960), H. Týn 1998, s. 5, 129

Mužik, Petr a kol.: Historie a současnost domažlického okresu 1921 – 1981, Domažlice 1981

Pešťák, Michael: Organizační struktura ZKV KSČ v Plzni a jeho dochované písemnosti, in: Západočeský historický sborník 3, Plzeň 1997, s. 313 – 321

Seznam používaných zkratk

bm	Běžný metr
č.	Číslo
čj.	Číslo jednací
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská federativní republika
evid. jedn.	Evidenční jednotka
inv.	Inventární
KSČ	Komunistická strana Československa
KV	Krajský výbor
N	Karton
NAD	Národní archivní dědictví
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
OV	Okresní výbor
s.	Strana
SAP	Sborník archivních prací
Sb.	Sbírka zákonů
SOA	Státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv Plzeň
ZKV	Západočeský krajský výbor

inv. číslo	nadpis	obsah	časový rozsah	druh evid. jedn.	číslo evid. jedn.
1. Spisový materiál					
I. Volené orgány					
a) Zápisy z okresní konference OV KSČ					
1		Zápis ze 4. okresní konference OV KSČ	1949	N	1
2		Zápis z 5. okresní konference OV KSČ	1950	N	1
3		Zápis ze 6. okresní konference OV KSČ	1951	N	1
4		Zápis ze 7. okresní konference OV KSČ	1952	N	1
5		Zápis z 8. okresní konference OV KSČ	1953	N	1
6		Zápis z 9. okresní konference OV KSČ	1954	N	1
7		Zápis z 10. okresní konference OV KSČ	1955	N	2
8		Zápis z 11. okresní konference OV KSČ	1956	N	2
9		Zápis ze 12. okresní konference OV KSČ	1957	N	2
10		Zápis ze 13. okresní konference OV KSČ	1958	N	2
11		Zápis ze 14. okresní konference OV KSČ	1959	N	2
b) Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ					
12		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ (ve Staňkově)	1945	N	3
13		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1951	N	3
14		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1952	N	3
15		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1953	N	3
16		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1954	N	3
17		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1955	N	4
18		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1956	N	4
19		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1957	N	4
20		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1958	N	5
21		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ	1959	N	5
22		Zápisy ze schůzí pléna OV KSČ (závěrečné)	1960	N	5
c) Zápisy ze schůzí předsednictva (byra) OV KSČ					
23		Zápisy ze schůzí předsednictva OV KSČ	1948	N	6
24		Zápisy ze schůzí předsednictva OV KSČ	1949	N	6
25		Zápisy ze schůzí předsednictva OV KSČ	1950	N	6
26		Zápisy ze schůzí předsednictva OV KSČ	1951	N	7
27		Zápisy ze schůzí předsednictva OV KSČ	1952	N	8
28		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ	1953	N	8
29		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ	1954	N	9
30		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ	1955	N	10
31		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ	1956	N	11
32		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ	1957	N	12
33		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ	1958	N	13
34		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ	1959	N	14
35		Zápisy ze schůzí byra OV KSČ (leden – březen)	1960	N	15
II. Organizačně politická práce					
a) Zápisy ze schůzí komise					
36		Zápis z ustavující schůze organizační komise OV KSČ (ve Staňkově)	1946	N	15

inv. číslo	nadpis	obsah	časový rozsah	druh evid. jedn.	číslo evid. jedn.
37	b)	Prověrky			
		Prověrka činnosti OV KSČ a členů OV KSČ	1948	N	15
		Prověrka členů předsednictva a ostatních členů OV KSČ	1950	N	15

Tiráž

Název fondu: KSČ – okresní výbor Horšovský Týn

Časový rozsah: 1945 – 1960

Počet evidenčních jednotek: 15 kartonů

Počet inventárních jednotek: 37

Rozsah fondu: 1,5 bm

Stav ke dni: 24.1. 2006

Fond uspořádal: Monika Žáčková

Pomůcku sestavil: Monika Žáčková

Počet stran: 12

Pomůcku schválil: Mgr. Radka Kinkorová